

SAVONIA

■ OPINNÄYTETYÖ - AMMATTIKORKEAKOULUTUTKINTO
SOSIAALI-, TERVEYS- JA LIIKUNTA-ALA

ENSIAPUKOULUTUS AMMATTIAUTOILIJOILLE

TEKIJÄ: Petri Hautala

Koulutusala Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	
Koulutusohjelma Ensihoidon koulutusohjelma	
Työn tekijä(t) Petri Hautala	
Työn nimi Ensiapukoulutus ammattiautoilijoille	
Päiväys	24.5.2016
Sivumäärä/Liitteet	29/1
Ohjaaja(t) Lehtori Aija Hietanen	
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani(t) SecOne Oy	
<p>Tiivistelmä</p> <p>Liikenneturvan tilastojen mukaan Suomessa menehtyi vuonna 2015 74 henkilöä liikenneonnettomuuksissa, joissa oli mukana raskas ajoneuvo. Saksan autoliitto ADAC:in koordinoimassa tutkimuksessa kävi ilmi, että Euroopan tie-liikenteessä menehtyy vuosittain noin 30 000 henkilöä, joista puolet minuuttien aikana onnettomuuden tapahtuttua. Kuolonuhrien määrää olisi mahdollista alentaa merkittävästi, jos jokaisella tiellä liikkujalla olisi hyvät ensiaputaidot. Tutkimusten mukaan tielläliikkujat kuten ammattiautoilijat yliarvioivat ensiaputaitojaan. Lisäksi ensiaputaidot ruostuvat, jos niitä ei harjoittele säännöllisesti.</p> <p>Tämän toiminnallisen opinnäytetyön tarkoitus oli järjestää ensiapukoulutus ammattiautoilijoille ja kerätä kokemuksia ensiavun opettamisesta. Opinnäytetyön tavoite oli päivittää koulutukseen osallistuvien hätäensiavun tiedot ja taidot sekä arvioida koulutuksen laatua kyselylomakkeen avulla.</p> <p>Opinnäytetyössä toteutetun koulutuksen pohjana toimi "SPR:n ensiapukurssi kuorma-autokuljettajille 7 tuntia", johon lisättiin yksi oppitunti aiheena vierasesine hengitysteissä ja palovammat. Kuorma-autokuljettajien tulee lain ohjaamana käydä ammatillista jatkokoulutusta viiden vuoden välein 35 tuntia. Opinnäytetyössä toteutettu koulutus käy ammattipätevyys jatkokoulutukseen, josta koulutettavat saivat ammattipätevyysmerkinnän opiskeltuaan seitsemän tuntia. Lisäksi kouluttavat saivat SPR:n hätäensiapukurssi 8 t todistuksen käytyään lisäoppitunnin.</p> <p>Koulutuksen kohderyhmä oli työn tilaaja SecOne Oy:n 12 kuorma-autokuljettajaa. Kahdeksan tuntia kestäneen koulutuspäivän aikana käytiin läpi neljä oppijaksoa, joiden aiheita olivat onnettomuustilanne raskaassa liikenteessä, henkeä uhkaavat ensiaputilanteet ja yleisimmät sairaskohtaukset, aikuisen peruselvytys sekä tapaturmien ehkäiseminen, terveyttä ja työturvallisuutta edistävät tekijät. Lisäksi koulutuspäivä piti sisällään käytännön harjoittelua kuten ei-hereillä olevan henkilön kylkiasentoon kääntäminen ja aikuisen ihmisen peruselvytys defibrillaattoria käyttäen. Koulutuksen lopuksi koulutettavat täyttivät kyselylomakkeen, jolla arvioitiin koulutuksen laatua.</p> <p>Kyselylomakkeessa pyydettiin koulutukseen osallistuneita arvioimaan opetuksen ja koulutuksen laatua liittyen opetusmateriaaliin, teoria- ja käytännönopetukseen ja kouluttajan opetustaitoihin. Lisäksi vastaajilta pyydettiin arviointia koulutuksen sisällöstä oman työn kannalta, koulutuksen vahvuuksista ja heikkouksista sekä mistä ensiapuasioihin liittyvistä asioista olisi toivonut lisää koulutusta.</p> <p>Opinnäytetyönä toteutetussa koulutuksessa pidettiin erittäin hyvänä tai hyvänä opetusmateriaalia, teoriaopetusta ja käytännön harjoituksia sekä opetustaitoja. Kehitettäviä asioita olivat kohderyhmän tarkempi huomiointi ja kouluttajaresurssit.</p>	
Avainsanat Ensiapu, ensiapukoulutus, ammattipätevyys, opetus, laatu	

Field of Study Social Services, Health and Sports			
Degree Programme Degree Programme of Paramedics			
Author(s) Petri Hautala			
Title of Thesis To organize first aid training for professional drivers			
Date	24.5.2016	Pages/Appendices	29/1
Supervisor(s) Aija Hietanen			
Client Organisation /Partners SecOne Oy			
<p>Abstract</p> <p>According to the statistics of Liikenneturva in Finland 74 people died in traffic accidents in which a heavy vehicle was involved during the year 2015. The survey coordinated by the German Automobile Club ADAC revealed that about 30 000 people die on the European roads each year, half of them in the minutes after the accident. It would be possible to reduce significantly the number of casualties if each road user has good first aid skills. Studies have shown that road users such as professional drivers overestimate their skills in first aid. In addition, the first-aid skills will rust if they are not exercised on a regular basis.</p> <p>The purpose of this functional thesis was to organize first aid training for professional drivers and collect experience about teaching first aid. The objective of the study was to update the knowledge and skills of the emergency first aid of the course participants and also evaluate the quality of the training by using a questionnaire.</p> <p>The basis for the training of the thesis was "Red Cross first aid course for truck drivers 7 hours" which was completed with one lesson where the subject was a foreign particle in the airways and burns. It is guided by the law that the truck drivers are obligated to have professional complementary training every five years for 35 hours. The training carried out in this thesis can be accepted as a part of complementary training from which the participants received the professional qualification after studying for seven hours. Additionally, after attending to an additional lesson the trainees received a certificate of the course 'Red Cross emergence first aid 8 h'.</p> <p>The target group of the training was the 12 truck drivers from the client SecOne Ltd. During the eight-hour training day there were four courses in which the topics were an accident of the heavy traffic, life-threatening emergency situations and the most common medical scenes, resuscitation of the human adult as well as the prevention of accidents, the factors promoting health and safety at work. The training day also included practical exercises such as turning the non-awake person in the recovery position and resuscitation of the human adult by using a defibrillator. At the end of the training the participants fulfilled the questionnaire in which the quality of the training was assessed.</p> <p>In the questionnaire the participants were asked to evaluate the quality of teaching and training by assessing teaching materials, theoretical and practical lessons and trainer's teaching skills. Additionally, the respondents were asked to give an opinion of the content of the training from the aspect of their own work, the strengths and weaknesses of the training as well as the issues related to emergency cases from which they would have hoped for more training.</p> <p>The training material, theory lessons and practical training as well as teaching skills of the training of the thesis were assessed to very good or good. More detailed consideration of the target group and instructor resources were specified to issues which still need to be developed.</p>			
Keywords First aid, first aid training, professional complemetry, teaching, quality			

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	5
2	ENSIAPU ONNETTOMUUSTILANTEESSA	6
2.1	Ensiapu, ensivaste, ensihoito ja ensihoitopalvelu.....	6
2.2	Toiminta onnettomuustilanteessa.....	6
3	KUORMA-AUTOKULJETTAJAN ENSIAPUKURSSI	8
3.1	Ensiavun kouluttaja.....	8
3.2	Kuorma- ja linja-autokuljettajien ammattipätevyiden jatkokoulutus	8
3.3	SPR ensiapukurssi kuorma-autokuljettajille 7 tuntia.....	9
4	LAKI KUORMA- JA LINJA-AUTOKULJETTAJAN AMMATTIPÄTEVYYDESTÄ	11
5	KOULUTUS JA TAIDON OPPIMINEN	12
6	LAADUN ARVIOINTI	13
6.1	Opetuksen laatu	13
6.2	Kyselylomake opetuksen laadun arvioinnissa	14
7	OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET	15
8	OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS	15
8.1	Ensiapukoulutuksen kohderyhmä ja taustatiedot.....	15
8.2	Ensiapukoulutuksen toteutus	15
8.3	Ensiapukoulutuksen toteutuksen arviointi	17
8.4	Ensiapukoulutuksen laadun arviointi.....	19
9	POHDINTA.....	22
9.1	Toiminnallisen opinnäytetyön- ja aiheen arviointi	22
9.2	Opinnäytetyön eettisyyden arviointi.....	23
9.3	Opinnäytetyön merkitys.....	24
9.4	Ammatillinen kasvaminen	24
9.5	Jatkokehityksaiheet	25
	LÄHTEET	26
	LIITE 1.....	29

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön aiheeksi valitsin ensiapukoulutuksen järjestämisen ammattiautoilijoille. Ammattiautoilijoilla tarkoitetaan sekä ammattikuljettajan tutkinnon että ammattipätevyuden jatkokoulutuksen suorittaneita kuorma-auto ja linja-autokuljettajia (Trafi 2015b). Koen aiheen tärkeäksi, koska ensihoitajan ammatissa työskennellään paljon tien päällä ja on tärkeää osata oikeat ensiaputoimenpiteet tapahtumapaikalla. Euroopan tieliikenteessä menehtyy vuosittain noin 30 000 ihmistä, joista puolet muutamien minuuttien aikana onnettomuuden tapahduttua (Autoliitto 2013). Tätä kuolonuhrien määrää olisi mahdollista alentaa merkittävästi, jos jokaisella kansalaisella olisi hyvät ensiaputaidot. Autoliiton (2013) mukaan Saksan autoliitto ADAC:in koordinoimassa tutkimuksessa kuitenkin vain pieni osa ihmisistä osaa toimia oikealla tavalla liikenneonnettomuustilanteessa. Tutkimukseen osallistui 14 Euroopan maasta 2786 henkilöä. Peräti reilut 82 prosenttia tutkimukseen osallistuneista ei osannut nimetä kaikkia toimenpiteitä onnettomuuspaikalla, joita ovat omasta turvallisuudesta huolehtiminen, lisävahinkojen välttäminen, hätäilmoituksen tekeminen ja ensiavun antaminen. Suomalaiset pärjäsivät paremmin, mutta heistäkin vajaalla 74 prosentilla jäi jokin toimenpide mainitsematta. Onnettomuuksia tapahtuu paljon tiellä liikkujille ja ammatikseen ajavat kuorma-autoilijat osuvat hyvin usein paikalle ensimmäisenä auttajana. Vakavasti loukkaantuneen hoidossa oikeat ensiaputoimenpiteet vaikuttavat paljon autettavan selviytymiseen ja parantumiseen.

Toiminnallisen opinnäytetyön tekemiseen halusin, koska olen osakkaana ensiapukoulutusta järjestävässä yrityksessä ja haluan arvioida ensiapukoulutuksen sisältöä ja laatua koulutukseen osallistuville tehtävällä kyselyllä. Vilenin ja Uusitalon (2013) tekemän opinnäytetyön kyselyistä saadut tulokset osoittivat, että osallistujien uskallus ja ensiaputaitojen osaaminen oli puutteellista, mutta osallistujien motivaatio aihetta kohtaan oli hyvä. Tutkimustulosten mukaan osallistujien ensiaputaidot paranivat 50,8 % alkutilanteesta ja heidän itsevarmuutensa toimia ensiaputilanteissa parani selvästi.

Työn tilaaja on koulutuspalveluita tuottava yritys SecOne Oy, jonka asiakkaat osallistuvat koulutukseen. Asiakkaat ovat ammattikuljettajia, joiden vanhentuvat ensiapukortit päivitetään 8 tunnin mittaisella koulutuksella. Koulutus koostuu 7 tunnin mittaisesta Suomen Punaisen Ristin (SPR) ensiapukurssista kuorma-autokuljettajille sekä yhdestä lisätunnista, jonka aiheena on vierasesine hengitysteissä ja palovammat. Suomen Punainen Risti (SPR) on hyväksyttänyt Liikenteen turvallisuusvirasto Trafilla kyseisen koulutusohjelman, jolloin se käy ammattikuljettajan jatkokoulutuspäiväksi ja osallistujat saavat todistuksen osallistumisesta (SPR 2014a). Lisätunnin käyneenä asiakkailla on mahdollisuus saada kurssista SPR:n 8 t hätäensiapukurssitodistus (SPR 2014b).

Tämä on toiminnallinen opinnäytetyö, jonka tarkoitus on järjestää ensiapukoulutus ammattiautoilijoille ja kerätä kokemuksia ensiavun opettamisesta. Opinnäytetyön tavoite on päivittää koulutukseen osallistuvien hätäensiavun tiedot ja taidot sekä arvioida koulutuksen laatua kyselylomakkeen (liite 1) avulla.

2 ENSIAPU ONNETTOMUUSTILANTEESSA

2.1 Ensiapu, ensivaste, ensihoito ja ensihoitopalvelu

Ensiapu on maallikon toimintaa. Hätäensiavulla tarkoitetaan maallikon suorittamaa henkeä pelastavaa toimintaa, jonka tavoitteena on turvata uhrin peruselintoiminnot, kunnes ammattiapu tavoittaa potilaan. Hätäensiapua on esimerkiksi elottoman potilaan peruselvytys apuvälineillä tai suuren verenvuodon tyrehtyttäminen. Terveystieteiden ammattilainenkin luetaan maallikoksi, kun hän saapuu yllättäen tilannepaikalle vapaa-aikanaan. (Kuisma, Holmström ja Porthan 2008, 27)

Enzivaste kuuluu ensihoitojärjestelmään ja tarkoittaa sitä, että tilanteeseen nopeimmin tai lähimpänä hälytettävissä olevan muun kuin varsinaisen sairaankuljetusyksikön käyttöä korkeariskisen potilaan mahdollisimman varhaiseksi tavoittamiseksi silloin, kun ensivasteyksikön oletetaan saavuttavan potilaan ennen ambulanssia. Suomessa käytetään ensivasteena Yhdysvaltojen tapaan ambulanssien lisäksi myös pelastusautoja (Kuisma 2008, 27). Ensivasteyksikön henkilöstöllä vähintään kahdella tulee olla asianmukainen koulutus (Sosiaali- ja terveysministeriön asetus ensihoitopalveluista 2011, 8§).

Ensihoito tarkoittaa asianmukaisen koulutuksen saaneen henkilön tekemää tilannearviota ja hänen antamaa hoitoa, jolla sairastuneen tai vammautuneen potilaan elintoiminnot pyritään käynnistämään, ylläpitämään ja turvaamaan. Lisäksi terveydentilaa pyritään parantamaan perusvälineillä, lääkkeillä tai muilla hoitotoimenpiteillä (Kuisma 2008, 27). Ensihoito jaetaan perus- ja hoitotason ensihoitoon, joiden pätevyysvaatimukset on määritelty ensihoitoasetuksessa (Sosiaali- ja terveysministeriön asetus ensihoitopalveluista 2011, 8§).

Sairaanhoitopiirit on veloitettu järjestämään ensihoitopalvelu alueellaan. Sairaanhoitopiirien erityisvastuualueille on luotu ensihoitokeskukset, jotka pitävät järjestelmää yllä. Järjestelmään kuuluu ensivastetoiminta, perus- ja hoitotason ensihoitotoiminta, kenttäjohtotoiminta ja ensihoitolääkäritoiminta. (Sosiaali- ja terveysministeriön asetus ensihoitopalveluista 2011, 1§, 8§, 9§)

2.2 Toiminta onnettomuustilanteessa

Liikenneturvan (2016) mukaan vuonna 2015 tapahtui yhteensä 659 liikenneonnettomuutta, jossa oli osallisena raskas ajoneuvo (kuorma-auto tai linja-auto). Näissä onnettomuuksissa loukkaantui 585 ihmistä ja kuoli 74 ihmistä. Kuolemaan johtaneista onnettomuuksista 80 % sekä loukkaantumiseen johtaneista onnettomuuksista 60 % tapahtui taajama-alueiden ulkopuolella. Taajama-alueiden pieniin onnettomuuslukuihin on osa syynä hiljaiset nopeudet.

Tieliikennelain 57§ on yleinen auttamisvelvollisuus: "Jos joku on liikenneonnettomuuden johdosta joutunut sellaiseen tilaan, että on välttämätöntä heti kuljettaa hänet saamaan hoitoa, jokainen ajoneuvon kuljettaja on velvollinen kuljettamaan hänet. Jos ajoneuvo ei sovellu turvalliseen kuljettamiseen ja tarkoituksenmukaisempi kuljetus on saatavissa, kuljettajan on kuitenkin avustettava kuljetuksen järjestämisessä" (Tieliikennelaki 1981, 57§).

Tieliikennelain 58§ on onnettomuuteen osallisen auttamisvelvollisuus: "Tienkäyttäjän, joka syystä tai syyttään on joutunut osalliseksi liikenneonnettomuuteen, on heti pysähdyttävä ja kykynsä mukaan avustettava vahingoittuneita tai avuttomaan tilaan jääneitä sekä muutoinkin osallistuttava niihin toimenpiteisiin, joihin onnettomuus antaa aiheutta" (Tieliikennelaki 1981, 58§).

Pelastuslain 3§ on yleinen toimintavelvollisuus: "Jokainen, joka huomaa tai saa tietää tulipalon syttyneen tai muun onnettomuuden tapahtuneen tai uhkaavan eikä voi heti sammuttaa paloa tai torjua vaaraa, on velvollinen viipymättä ilmoittamaan siitä vaarassa oleville, tekemään hätäilmoituksen sekä ryhtymään kykynsä mukaan pelastustoimenpiteisiin" (Pelastuslaki 2011/379, 3§.)

SPR:n toimintaohje liikenneonnettomuustilanteessa on toimia seuraavasti: mitä paremmin olet varautunut onnettomuuden mahdollisuuteen, sitä helpompi sinun on toimia rauhallisesti ja säilyttää toimintakyky (SPR 2016b). Jos onnettomuustilanteessa on useampia henkilöitä paikalla, johtovastuun ottaa henkilö, jolle ensiavun antaminen on tutuinta (Korte ja Myllyrinne 2012, 10).

Toiminta onnettomuuspaikalla (SPR 2016b):

1. Tee pikainen tilannearvio, jossa selvitetään, mitä on tapahtunut.
2. Selvitä, onko loukkaantuneita, arvioi heidän avun tarve.
3. Huolehdi omasta turvallisuudestasi käyttäen heijastinliiviä ja taskulamppua.
4. Tee hätäilmoitus numeroon 112.
5. Estä mahdolliset lisäonnettomuudet sekä pelasta hengenvaarassa olevat.
Varoita muuta liikennettä: kytke hätävilkut ja vie varoituskolmio riittävän etäälle.
Estä mahdollinen tulipalon syttyminen katkaisemalla ajoneuvosta virta.
Tarvittaessa siirrä loukkaantuneet turvaan.
6. Aloita hätäensiaputoimet, joista tärkeimmät ovat hengityksen turvaaminen ja verenkierto.
7. Muista, että loukkaantuneella voi olla useita vammoja.

Kansainvälinen autoilijoiden ensiaputaitotutkimus (Autoliitto 2013) paljasti myös sen, että ihmiset yliarvioivat ensiaputaitojaan. Positiivinen puoli on se, että suurin osa haluaa auttaa. Tutkimus todisti myös sen, ettei kerran käyty ensiapukurssi riitä ylläpitämään taitoja ikuisesti. Reilu viidesosa tutkimukseen osallistuneista oli käynyt ensiapukurssin yli kymmenen vuotta sitten, mikä näkyi taitojen ruostumisena. Tärkeää olisi kuitenkin opetella hätäensiaputaidot ammattilaisten opastuksella sekä kerrata niitä riittävän usein.

3 KUORMA-AUTOKULJETTAJAN ENSIAPUKURSSI

3.1 Ensiavun kouluttaja

Suomen Punaisen Ristin (SPR) ensiavun ja terveystiedon kouluttajakoulutus (ETK) on ammatillista lisäkoulutusta, joka on suunnattu sairaanhoitajille, terveydenhoitajille ja lääkäreille. Koulutuksessa saa valmiudet ensiavun kouluttamiseen, mihin yhdistetään myös terveyden edistäminen ja tapaturmien ehkäisy. Kouluttaja saa kouluttajakoulutuksen käytyään käyttöoikeuden Suomen Punaisen Ristin ensiapuohjelmiin ja materiaalipankkiin. ETK-pätevyys päivitetään kolmen vuoden välein keskus toimiston järjestämällä ETK-täydennyskoulutuksella, jossa annetaan hyväksytyt näytöt ensiaputaidoista ja noudatetaan SPR:n hyväksymiä ensiavun ja terveystiedon koulutusohjeita. Voimassaolevan ETK-oikeuden omaava kouluttaja voi myöntää ja allekirjoittaa SPR:n ensiaputodistuksia itse pitämälleen ensiapukurssilta. (SPR 2016a). Toimin itse kurssilla kouluttajana ja olen suorittanut ETK-koulutuksen 2012 ja kertauskurssin 2015.

3.2 Kuorma- ja linja-autokuljettajien ammattipätevyys jatkokoulutus

Liikenteen turvallisuusvirasto Trafi tai opetus- ja kulttuuriministeriö hyväksyy ammattipätevyyskoulutusta antavat koulutuskeskukset. Yritykset, kuten työn tilaaja SecOne Oy ovat hakeneet hyväksynnän Trafilta. Opetus- ja kulttuuriministeriöstä hyväksynnän hakevat oppilaitokset, jotka antavat sekä perustason opetusta että jatkokoulutusta. Sekä koulutuskeskuksen että koulutusohjelman hyväksyntää on haettava kirjallisella hakemuksella. Ammattipätevyyskoulutuksissa käytettävät koulutusohjelmat hyväksytetään myös erillisellä kirjallisella hakemuksella Trafissa (Trafi 2015). Jatkokoulutusohjelman hyväksynnälle vaatimukset ovat:

- kuvaava nimi jatkokoulutusohjelmalle
- tavoite, joka on hyväksyttävän jatkokoulutusohjelman mukainen
- millaiset ovat käytettävät opetusmenetelmät ja jatkokoulutuksen toteutustapa
- jatkokoulutuksen kokonaiskesto

Jatkokoulutusohjelman sisältö tulee olla direktiivin 2003/59/EY (Euroopan parlamentti ja neuvosto 2003) liitteessä olevien oppiaineiden luettelon mukainen sekä jatkokoulutusohjelmassa tulee näkyä ohjelmassa käytettävien oppiaineiden luettelon tavoitteet. Jatkokoulutusohjelman sisältö tulee olla suunnattu kuorma-autokuljettajille ja koulutusohjelman hyväksyntä on voimassa viisi vuotta kerrallaan (Trafi 2015).

3.3 SPR ensiapukurssi kuorma-autokuljettajille 7 tuntia

Kurssi koostuu neljästä oppijaksosta, joihin voi sisältyä yksi tai useampi oppitunti. Tavoitteena ensiapukurssin suoritettuaan on, että kuorma-autonkuljettaja tunnistaa tapaturmariskit raskaassa liikenteessä ja liikenneonnettomuuksissa sekä pyrkii ehkäisemään niitä. Lisäksi kuljettaja saa valmiuksia toimia ensiavunantajana onnettomuus- ja sairauskohtaustilanteessa sekä saa tietoa kuorma-autonkuljettajan työturvallisuutta ja omaa terveyttä edistävästä tekijöistä. (SPR 2014a)

Ensimmäisen oppijakson aiheena on onnettomuustilanne raskaassa liikenteessä. Oppijakson teoriaosassa pohditaan vammamekanismia sekä millaisia tyyppivammoja ja muita riskitekijöitä voi tulla vastaan kuten esimerkiksi vaaralliset aineet tieliikenteessä. Ensimmäisellä oppijaksolla käydään läpi myös oikea auttamisjärjestys onnettomuustilanteessa. Harjoitellaan oikeaa auttamisjärjestystä, joka on pelasta, varoita, hälytä ammattiapua ja auta onnettomuuden uhreja omilla välineillä, tiedoilla ja taidoilla. Lisäksi pohditaan auttajan omaa apua eli osaa tarvittaessa hakea psykososiaalista tukea. Tähän yhdistetään myös yhteistyö muiden tiellä liikkujien kanssa. Esimerkki tästä aiheesta on se, että ensimmäinen onnettomuuspaikalle tullut ottaa johtovastuun ja jakaa toimintaohjeet muille paikalle pysähtyneille. Tunnilla opetetaan myös hätäpuhelun tekeminen numeroon 112. (SPR 2014a)

Toisella oppijaksolla käsitellään aiheet henkeä uhkaavista tilanteista kuten tajuton autettava. Pohditaan tajuttomuuteen johtavia tilanteita ja syitä sekä harjoitellaan tajuttoman kylkiasentoon kääntämistä selältään, vatsaltaan ja tuoilta. Lisäksi oppijaksolla käydään läpi muita ensiapua vaativia tilanteita kuten ulkoisen verenvuodon tyrehtyttäminen esim. painesiteellä. Tavoitteena on, että kuorma-autokuljettaja tuntee hengityksen, sydämentoiminnan ja verenkierron pääperiaatteet sekä osaa tutkia autettavan hätäensiavun antamista varten. Oppijaksoon kuuluu myös, että osaa tunnistaa sokin oireet ja osaa auttaa sokin oireista kärsivää. Lisäksi oppijaksolla käydään läpi tavallisimmat sairauskohtaukset, joita ovat aivoverenkierronhäiriö, diabeetikon heikotus, kouristuskohtaus sekä allerginen reaktio, johon voi liittyä hengenahdistus. Oppijakson tavoitteena on, että osaa epäillä sairaskohtausta ja tunnistaa ennakoivat oireet esimerkiksi aivoverenkiertohäiriössä raajojen toispuoleinen heikkous tai puheen epäselvyys sekä osaa antaa oireen mukaista ensiapua kuten tajuissaan olevalle diabeetikolle sokeripitoisen juoman tai ruoan antamisen. (SPR 2014a)

Aikuisen peruselvytys kuuluu kolmanteen oppijaksoon ja tavoitteena on osata tunnistaa elottomuus eli äkillinen sydänpysähdys. Äkillinen kova rintakipu voi olla ensioire sydänpysähdyksestä. Oppijaksolla käydään läpi sepelvaltimokohtaus, joka ilmenee rintakipuna ja voi johtaa äkkelottomuuteen. Oppijaksolla harjoitellaan aikuisen elottoman peruselvytys, joka sisältää painelu-puhalluselvytyksen yhdistettynä defibrillointiin, joka tarkoittaa sydämen sähköisen rytminsiirtolaitteen käyttämistä. (SPR 2014a)

Elottomuuden esiintyvyys on Hiltusen, Silfvastin, Rutasen, Vaahersalon ja Kurolan (2016) tutkimuksen mukaan Suomessa 51 tapausta 100000 ihmistä kohden vuodessa. Tutkimuksessa oli tutkittu 1042 tapausta, joissa lähtörytmänä oli defibrilloitava rytmi (kammiovärinä) 31.4 % tapauksista.

Heinosen ja Harveen (2012) Suomen lääkirlehteen kirjoittama artikkeli kertoo maallikon suorittamasta nopeasta defibrillaatiosta. Ensiauttaja on osannut tunnistaa tilanteen ja osannut toimia oikein, jolloin sydänpysähdyspotilas ei tarvinnut kallista tehohoitoa ollenkaan.

Viimeinen neljäs oppijakso sisältää aiheet tapaturmien ehkäisystä ja varautumisesta sekä pohditaan kuorma-autokuljettajan terveyttä ja työturvallisuutta edistäviä tekijöitä. Varautumisessa mietitään millainen varustus tulisi olla tielläliikkuessa mukana, joita ovat ensiapuvarustus, omasta turvallisuudesta huolehtiminen heijastinliivillä ja varoitustarvikkeet kuten varoituskolmio. Oppijakson tavoitteena on, että tuntee kuorma-auton ensiapuvarusteet ja osaa käyttää niitä sekä on motivoitunut käyttämään heijastinliiviä auttamistilanteessa. Lopuksi puhutaan kuorma-autokuljettajan oman terveyden edistämisestä ja ylläpitämisestä sekä harjoitellaan tunnistamaan työturvallisuutta uhkaavia tekijöitä esim. keliolosuhteet, väsymys, sairastuminen tai päihteiden haittaavuus. (SPR 2014a)

4 LAKI KUORMA- JA LINJA-AUTOKULJETTAJAN AMMATTIPÄTEVYYDESTÄ

Laki ja asetus kuorma- ja linja-autokuljettajan ammattipätevyydestä tulivat voimaan 1.8.2007. EU-direktiiviin perustuva lainsäädäntö sisältää vaatimukset perustason ammattipätevyyden hankkimisesta ja säännöllisestä jatkokoulutuksesta. Perustason ammattipätevyyskoulutus vaaditaan kuljettajilta, joilla ei ollut kuorma-auton ajo-oikeutta hankittuna 10.9.2009 mennessä. (Laki kuorma- ja linja-autokuljettajien ammattipätevyydestä 2007, 3§, 29§)

Ammattitaidon ylläpitämiseksi ja täydentämiseksi kuorma-autonkuljettajille on annettava jatkokoulutusta, joka koskee kaikkia kuorma-autonkuljettajia. Ammattipätevyyden säilyttämiseksi koulutusta on hankittava viiden vuoden jaksoissa viisi päivää siten, että yhden koulutuspäivän pituus on vähintään seitsemän tuntia (7 kertaa 45 minuuttia). Viiden vuoden jaksossa yksi koulutuspäivä tulee olla ennakoin ajon koulutusta. Ammattipätevyys todistetaan erillisellä ammattipätevyyskortilla tai pätevyyydestä tehdään merkintä ajokorttiin. (Laki kuorma- ja linja-autokuljettajien ammattipätevyydestä 2007, 7§, 17§)

Jatkokoulutusta antavaksi koulutuskeskukseksi voidaan hyväksyä yrityksiä, säätiöitä tai yhteisöjä. Heillä tulee olla koulutuksen luonteeseen ja laajuuteen nähden riittävät opetukselliset, ammatilliset ja taloudelliset edellytykset koulutuksen järjestämiseen. Tämän lain mukaista koulutuskeskuksen hyväksymistä haetaan kirjallisesti päättävältä viranomaiselta. Hakemuksessa tulee olla tiedot opetuksesta ja sen toteuttamista, opetuksesta vastaavasta johtajasta ja opetushenkilöstöstä sekä opetusajoneuvoista ja muista opetusvälineistä koskevat tiedot siten kuin valtioneuvosto on asetuksella sääntänyt. (Laki kuorma- ja linja-autokuljettajien ammattipätevyydestä 2007, 10§)

Liikenteen turvallisuusvirasto Trafi hyväksyy jatkokoulutuksen koulutusohjelmat ja koulutuskeskukset. Trafi ylläpitää rekisteriä kuljettajien käymistä jatkokoulutukseksi hyväksytyistä koulutuspäivistä. Koulutuskeskukseksi hyväksytty yritys tekee ilmoituksen rekisteriin merkittävistä koulutuspäivistä ja antaa todistuksen koulutuspäivän käymisestä. (Laki kuorma- ja linja-autokuljettajien ammattipätevyydestä 2007, 12§)

5 KOULUTUS JA TAIDON OPPIMINEN

Koulutus tähtää tietojen opettamiseen, taitojen harjaanuttamiseen sekä kognitiivisten kykyjen kehittämiseen. Koulutuksen painopiste on myöhemmissä elämän vaiheissa yleensä suuntautunut alaja ammattikohtaiseksi. Opetus on didaktiikan keskeisin käsite, joka tarkoittaa kasvatustavoitteiden suuntaista tavoitteellista vuorovaikutusta ja sillä tavoitellaan oppimisen aikaansaamista. (Hirsjärvi 1982, 95)

Taidon oppiminen perustuu siihen, että mielletään näkemys tapahtumana, joka vastaa yksityiskohdaisesti todellista tapahtumaa. Taidon oppiminen nähdään kolmivaiheisena prosessina:

1. Kognitiivinen vaihe:

- teorian ymmärtäminen ennen kokeilua

2. Assosiatiivinen vaihe

- kokeilua
- yhdistetään osataidot toisiinsa

3. Autonominen vaihe

- taidon hallinta
- taitaja osaa ennakoida tilanteita ja ymmärtää jo pienistä vihjeistä miten tulee toimia

Taidon oppimiseen vaikuttaa henkilön oppimismotivaatio, aikaisemmat tiedot ja palaute (Lehtinen 2001).

6 LAADUN ARVIOINTI

6.1 Opetuksen laatu

Opetuksen laatua pystytään määrittämään useasta eri näkökulmista, jolloin ne liittyvät toisiinsa opetukselle asetetun perustehtävän kautta. Laadunarvioinnin painopiste on opetuksen järjestämisen prosesseissa ja niiden kehittämisessä. Käsitteenä laatu muotoutuu jatkuvasti ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa heijastaen yhteiskunnan tilaa. Toiminnan tuloksia voidaan arvioida suhteutettuna koulutuksen päämääriin ja tehtäviin. (Oksanen 2003; Opetusministeriö 2009)

Opetuksen laatua kyetään tarkastelemaan laajemmin monien eri näkökulmien kautta. Perustenäkökulma on sitä, että millaiseen tietoon laatukriteeri tai toiminta perustuu. Se voi olla tieteellistä tietoa tai kokemusperäistä tietoa eli hyviä käytäntöjä tai esimerkiksi monijäsenisen toimielimen määrittämä yhteinen tahtotila. Toimijänäkökulma tarkoittaa esimerkiksi sitä, että perusopetuksen laatua analysoidaan eri toimijoiden ja heidän tehtäviensä kautta. Perusopetuksessa voi olla useita eri toimijoita kuten valtio, opetuksen järjestäjä, koulu, huoltaja, rehtori, opettaja ja oppilas. Prosessinäkökulma on taas sellainen, jossa asiaa tarkastellaan johtamisen ja toiminnan jatkuvan kehittämisen perusprosesseja esimerkiksi suunnittelua, toteutusta, arviointia ja toiminnan edelleen kehittämistä. (Opetusministeriö 2009)

Yhteiskunnan vaatimukset kasvavat ja muuttuvat. Odotukset opetuksen järjestäjän toiminnan laadulle kasvavat vuosi vuodelta. Laatukriteereillä tuetaan mahdollisuuksien mukaan opetuksen järjestäjän olemassa olevaa laadun kehittämistyötä. Toiminnan laadun kehittäminen voidaan nähdä osana jatkuvan kehityksen filosofiaa. Toiminnan arviointi, joka perustuu opetuksen laatukriteereihin, antaa mahdollisuuden pohtia myös toiminnan vaikuttavuutta. Paikallinen arviointi taas edellyttää arviointitiedon systemaattista dokumentaatiota, jotta saadaan seurattua opetuksen laadun kehittämistä ja aikaansaatuja tuloksia. (Opetusministeriö 2009)

Ammattiautoilijoiden jatkokoulutuksen opetuksen laatua lisää myös jatkokoulutusta antavien koulutuskeskusten valvonta. Laki velvoittaa, että koulutuskeskuksessa on oltava toiminnan laajuuteen nähden riittävä opetushenkilöstö sekä asianmukaiset opetusvälineet ja toimitilat. Koulutuskeskuksen organisaatiosta tulee löytyä nimetty opetuksesta vastaava johtaja, jonka tehtäviä ovat ohjata, valvoa ja kehittää koulutusta sekä toimia muutoinkin tosiasiallisesti tehtävässään. Opettajalta tulee löytyä opetustehtävän edellyttämät didaktiset ja pedagogiset tiedot sekä riittävä alan tuntemus. Opettajan ja opetuksesta vastaavan johtajan kelpoisuusvaatimukset on säädetty ja kirjattu valtioneuvoston asetukseen. Koulutuskeskuksen vastuulla on opetushenkilöstön koulutustoiminnan edellyttämän opetusalan ja toimialan sekä sitä koskevan lainsäädännön tuntemus. (Laki kuorma- ja linja-auton kuljettajien ammattipätevyydestä 2007, 10§)

Koulutuskeskus vastaa myös siitä, että opetus annetaan koulutuskeskuksen hyväksymistä koskevas-
sa hakemuksessa annettujen tietojen sekä hyväksymisen ehtojen mukaisesti. Jos koulutuskeskus ei
enää täytä hyväksymisen edellytyksiä, koulutusta koskevia säännöksiä ei noudateta, koulutusta ei
hoideta hyväksymisen ehtojen mukaisesti tai muuten asianmukaisesti, voidaan koulutuskeskusta
muistaa huomautuksella tai kirjallisella varoituksella. Jollei epäkohtiin puututa koulutuskeskuksen
hyväksyneen viranomaisen asettamassa määräajassa, hyväksyminen tulee peruuttaa. Valvontaa
suoritetaan säännöllisesti ja sen yhteydessä havaitut puutteet ja laiminlyönnit tulee valvojan saattaa
välittömästi hyväksymisestä päättäneen viranomaisen tietoon, joka ryhtyy tarvittaviin toimenpitei-
siin. (Laki kuorma- ja linja-auton kuljettajien ammattipätevyydestä 2007, 14§, 15§)

6.2 Kyselylomake opetuksen laadun arvioinnissa

Mittaamiseen voidaan käyttää hyvin monenlaisia apuvälineitä. Esimerkiksi joku mittaa katseellaan,
toinen kirjevaa'alla, kolmas metrimittalla. Perinteisesti mittaaminen ymmärretään määrälliseksi eli sii-
hen liitetään suureita kuten paino, pituus tai matka. Mittauksen kohteet ovat hyvin erilaisia eri tie-
teenaloilla: fyysikko tutkii elektronien ominaisuuksia, yhteiskuntatieteilijä ihmisten ominaisuuksia, ra-
kennusinsinööri rakennusten. Yksittäisessä tutkimuksessakin saatetaan tarvita useita erilaisia mitta-
reita. Tieteellisesti pätevällä mittarilla on aina tietyt vaatimukset. Mittarin määrittämisen lähtökohta
on, että ensin määritellään asia tai ilmiö, jota halutaan mitata. Ilmiö tai asia tulee täsmällisesti käsit-
teellistää, jossa on pystyttävä määrittämään konkreettinen mittari eli tutkittava ilmiö tulee operatio-
nalisoida. Mittari kehitetään yleensä itse omista lähtökohdista ja tarpeista, mutta usein käytetään
valmiita mittareita. Operationalisoinnin tuloksena tuotetaan siis mittareita. (Yhteiskuntatieteellinen
arkisto 2007)

Mittarin tulee olla kohteeseensa sopiva. Esimerkiksi kirjevaa'alla ei voida mitata henkilöiden painoja
tai metrimittalla kunnan varallisuutta ja tehdä vanhuksista huolehtimisen arviointia. Toisena esimerk-
kinä voidaan ajatella, että työssä jaksamisesta saadaan osuvampi kuva ajanmukaisella mittarilla kuin
20 vuotta sitten konstruoidulla operationalisoinnilla. Mittarin tarkoitus on mitata sitä asiaa, mitä sillä
halutaan mitata. Tällä tarkoitetaan mittarin validiteettia. Mittaamista suunniteltaessa on hyvä esittää
ainakin neljä yleistä kysymystä, joita ovat mitä mitataan, mistä mitataan (kohderyhmä), millä mita-
taan ja miten mitataan. Mittaamisen tavoitteena on kuitenkin aina mahdollisimman realistinen kuva
tuloksista. (Yhteiskuntatieteellinen arkisto 2007)

Mittarin validiteetilla tarkoitetaan sen pätevyyttä eli sen hyvyttä mitata juuri sitä, mitä sen on tar-
koitus mitata eli riittävän kattavasti ja tehokkaasti. Mittaria tulee käyttää oikeaan kohteeseen, oikeal-
la tavalla ja tavalla, jolla se tavoittaa kohteen oikeaan aikaan. Validi mittari on tulos onnistuneesta
operationalisoinnista. Siten tutkittavat ilmiöt voidaan käytännössä operationalisoida, jolloin ne saa-
daan hyvin muutettua erilaisiksi mittareiksi. (Yhteiskuntatieteellinen arkisto 2008)

7 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET

Opinnäytetyön tarkoitus on järjestää ensiapukoulutus ammattiautoilijoille ja kerätä kokemuksia ensiavun opettamisesta. Ensiapukoulutus järjestettiin SecOne Oy:n asiakkaille Joensuussa Marjalan ABC:n koulutustiloissa tiistaina 15.3.2016 klo 8.00 - 16.00. Asiakkaat olivat kuorma-autokuljettajia, jotka työskentelevät ammattiautoilijoina joko yrittäjinä tai työntekijöinä.

Opinnäytetyön tavoite on päivittää koulutukseen osallistuvien hätäensiavun tiedot ja taidot. Koulutus sisältää sekä teoria että käytännön opetusta. Toinen tavoite on arvioida opetuksen laatua kyselylomakkeen avulla.

8 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

Tämä opinnäytetyö on toiminnallinen. Toiminnallinen opinnäytetyö on vaihtoehto ammattikorkeakoulun tutkimukselliselle opinnäytetyölle. Toiminnallinen opinnäytetyö tavoittelee ammatillisessa kentässä käytännön toiminnan ohjeistamista, opastamista, toiminnan järjestämistä ja järjeistämistä. Se voi olla alasta riippuen esim. ammatilliseen käytäntöön suunnattu opastus tai tapahtuman toteuttaminen kuten tämä opinnäytetyö. Tärkeää on, että ammattikorkeakoulun toiminnallisessa opinnäytetyössä yhdistyvät käytännön toteutus ja sen raportointi tutkimusviestinnän keinoin. (Vilkka ja Airaksinen 2003, 9)

8.1 Ensiapukoulutuksen kohderyhmä ja taustatiedot

Koulutuksen kohderyhmänä oli SecOne Oy:n 12 miesasiakasta, jotka työskentelevät ammattiautoilijoina. Osallistujien iät vaihtelivat 22 - 58 vuoden välillä, joten työkokemusta oli kertynyt hyvin vaihtelevasti 1 vuoden ja 35 vuoden välillä. Kaikki osallistujat olivat käyneet ensiapukoulutuksessa alle seitsämän vuotta sitten. Tämän uskoisin johtuvan siitä, että laki tuli voimaan 10.9.2014, jolloin kaikilla ammattiautoilijoilla tuli olla jo suoritettuna 35 tuntia ammattipätevyyden jatkokoulutusta (Trafi 2015b.) Jatkokoulutuskursseista SPR:n ensiapukurssit ovat olleet suosituimpia.

8.2 Ensiapukoulutuksen toteutus

Ensiapukoulutus toteutettiin tiistaina 15.3.2016 Joensuussa Marjalan ABC:n koulutustiloissa. Koulutukseen osallistui 12 SecOnen miesasiakasta, jotka kaikki ovat kuorma-auton kuljettajia ja työskentelevät

televät ammattiautoilijoina joko yrittäjinä tai työntekijöinä. Koulutuksen päätteeksi koulutettavilta kerättiin tietoa koulutuksen laadusta kyselylomakkeella.

Ensiapukoulutuksen pohjana toimi SPR:n rekisteröity ensiapukurssi nimeltään ensiapukurssi kuorma-autokuljettajille 7 tuntia, johon lisättiin yksi oppitunti aiheena vierasesine hengitysteissä ja palovammat. Kurssiohjelma toimii koulutuksen runkona ja jokainen ensiavun kouluttaja laatii kurssiohjelman pohjalta oman teoriamateriaalin. Oma teoriamateriaalini on PowerPoint-esityksiä.

Koulutuksen tavoitteena oli ensiapukurssin suoritettuaan, että kuorma-autokuljettaja kykenee tunnistamaan tapaturmariskit raskaassa liikenteessä ja liikenneonnettomuuksissa. Toinen tavoite oli pyrkiä ehkäisemään liikenneonnettomuuksia, saada valmiuksia toimia ensiavunantajana onnettomuus- ja sairaskohtaustilanteissa sekä saada tietoa kuorma-autokuljettajan työturvallisuutta ja omaa terveyttä edistävästä tekijöistä. (SPR 2014a)

Ensimmäisenä oppijakson aiheena koulutuksessa käytiin läpi onnettomuustilanne, liikenneonnettomuus raskaassa liikenteessä, vammamekanismi, tyyppivammat, muut riskitekijät kuten vaaralliset aineet sekä psykososiaalinen tuki. Lisäksi käytiin läpi auttaminen onnettomuustilanteessa, turvallisuus auttamistoiminnassa, oikea toimintajärjestys: pelasta, varoita, hälytä ja oma apu sekä yhteistyö onnettomuustilanteessa muiden tielläliikkujien kanssa. (SPR 2014a)

Tavoitteena oppijakson jälkeen oli, että kuorma-autokuljettaja tietää liikenteen riskitilanteet, tietää vammamekanismin ja tyyppivammat liikenneonnettomuudessa, osaa varautua mahdollisiin muihin riskitekijöihin ja tietää mistä tarvittaessa saa psykososiaalista tukea. Toisena tavoitteena oppijaksolla oli, että kuorma-autokuljettaja rohkaistuu aloittamaan auttamisen liikenneonnettomuustilanteessa, osaa toimia ja johtaa turvallisesti auttamistoimintaa, osaa varoittaa muuta liikennettä, pelastaa ja tehdä hätäsiirron, tietää toiminnan perusteet kuorma-auto-onnettomuudessa, osaa ottaa huomioon kuljetettavan lastin mahdollisesti aiheuttaman lisävaaran sekä osaa tehdä hätäilmoituksen numeroon 112. (SPR 2014a)

Toisella oppijaksolla käytiin läpi henkeä uhkaavat tilanteet esim. tajuttoman autettavan kohtaaminen ja muut ensiapua vaativat tilanteet esim. ulkoisen verenvuodon tyrehtyttäminen (SPR 2014a). Tavoitteena toisella oppijaksolla oli, että kuorma-autokuljettaja tuntee hengityksen, sydämentoiminnan, verenkierron pääperiaatteet. Tavoitteena oli myös, että osaa tutkia autettavan hätäensiavun antamista varten, kykenee auttaa tajutonta henkilöä, tarvittaessa siirtää autettavan ja osaa tyrehtyttää ulkoisen verenvuodon. Lisäksi tavoiteltiin osaamista sokin oireiden tunnistamiseen ja osaamiseen auttaa, osaamiseen arvioida ensiapua vaativat tilanteet sekä osaamiseen antaa ensiapua tilanteen vaatimalla tavalla. (SPR 2014a)

Kolmannella oppijaksolla käytiin läpi tavallisimmat sairaskohtaukset, joita ovat aivoverenkierronhäiriö, diabeetikon heikotus, kouristuskohtaus ja allerginen reaktio, johon voi liittyä hengistysvaikeus. Kolmannen oppijakson aiheena oli myös aikuisen peruselvytys, rintakipu, sepelvaltimotautikohtaus ja elottomuus sekä painelu-puhalluselvytys yhdistettynä defibrillointiin (SPR 2014a).

Tavoitteena kolmannella oppijaksolla oli, että kuorma-autokuljettaja osaa epäillä sairaskohtausta ja tunnistaa ennakoivat oireet ja osaa antaa oireenmukaista ensiapua. Lisäksi osaa tunnistaa rintakivunoireet, osaa aloittaa ensiavun, hälyttää lisäapua ja kykenä aloittamaan peruselvytyksen (SPR 2014a).

Neljännellä viimeisellä oppijaksolla käytiin läpi terveys ja turvallisuus kuorma-autokuljettajan työssä. Tapaturmien ehkäisy kuten tapaturmien syntyyn vaikuttavien tekijöiden tunnistaminen sekä varautuminen onnettomuustilanteeseen esim. ensiapuvälineillä, heijastinliivillä, valaisimella, varoituskolmiolla ja varoitusvaloilla. Lisäksi pohdittiin kuorma-autokuljettajan terveyttä ja työturvallisuutta edistäviä tekijöitä kuten väsymys, sairastuminen ja päihteet. (SPR 2014a)

Tavoitteena viimeisellä oppijaksolla oli, että kuorma-autokuljettaja tietää ennaltaehkäisymerkityksen raskaan liikenteen tapaturmissa, tuntee kuorma-auton ensiapuvarusteet ja osaa käyttää niitä sekä on motivoitunut käyttämään heijastinliiviä. Toinen tavoite viimeiselle oppijaksolle oli, että kuorma-autokuljettaja on saanut tietoa terveyttä ylläpitävistä tekijöistä sekä tunnistaa työturvallisuutta uhkaavat tekijät ja motivoituu ehkäisemään niitä (SPR 2014a).

Ensiapukoulutus toteutettiin asiakkaita hyödyntäen niin, että heidän oli mahdollisuus saada koulutuksesta sekä jatkokoulutuksen ammattipätevyysmerkintä että SPR:n ensiaputodistus. Kuorma- ja linja-autokuljettajien ammattipätevyuden jatkokoulutusta annetaan lain ohjaamana seitsemän tunnin jaksoissa. Seitsemän tunnin kurssista heille myönnettiin todistus osallistumisesta, jolla he kerryttivät itselleen merkintöjä ammattipätevyysrekisteriin (Trafli 2015). Saadakseen SPR:n ensiaputodistuksen osallistujien tuli käydä läpi vielä yksi oppitunti, jonka aiheena oli vierasesine hengitysteissä ja palovammat (SPR 2014b).

8.3 Ensiapukoulutuksen toteutuksen arviointi

Ensiapukoulutus toteutettiin yhtenä 8 tunnin mittaisena koulutuspäivänä. Koulutus muodostui ”SPR:n ensiapukurssi kuorma-autokuljettajille 7 tuntia” kurssirungon pohjalta lisättynä vierasesine hengitysteissä ja palovammat oppitunnilla, joihin kouluttaja on laatinut oman materiaalin. Teoriaopetus pidettiin PowerPoint-esityksinä ja koulutus sisälsi käytännön harjoitteita. Koulutus eteni 45 minuuttia kestävin oppitunnein, joihin jokaiseen kuului myös käytännön harjoitteet. Koulutussuunnitelmaa en tehnyt erikseen, koska kurssiohjelma toimii suunnitelmana.

Koulutus alkoi esittelyllä, jossa kouluttajana kerroin omat taustatietoni ja kokemukseni sekä työelämästäni että kouluttamisesta. 15 vuoden työkokemus sairaalan ulkopuolisesta ensihoidosta antoi koulutettaville paljon hyviä esimerkkejä tosielämästä, jotka elävöittivät koulutusta hyvin. Koulutettavat pystyivät esimerkkien ansiosta ymmärtämään ensiavun merkityksen. Koulutettavat esittäytyivät kertoen nimensä, aiemmat käymänsä ensiapukoulutukset ja toiveet tältä kurssilta. Tällä olen pyrki-

nyt purkamaan koulutuksen niin sanottua alkujännitystä, kun jokainen koulutettava esittäytyi ja kertoi vähän itsestään. Lisäksi kouluttajana pystyin sen jälkeen puhuttelemaan etunimillä koulutettavia harjoitteissa, jonka itse koin koulutusilmapiiriä keventäväksi asiaksi eikä tullut niin isoa kuilua kouluttajan ja koulutettavien väliin. Itse olen kokenut ensiesittäytymisen hyvin tärkeäksi asiaksi koulutettavien motivointiin. Tässä koulutuksessa yritin tosielämän esimerkeillä ja korostamalla ensiavun tärkeyden merkitystä motivoida koulutettavia.

Koulutuksen alussa tehtiin pakolliset toimenpiteet liittyen ammattipätevyyskoulutukseen eli kerättiin ja tarkastettiin henkilötiedot. Jokainen koulutettava täytti oman ilmoittautumislomakkeen ja kouluttaja katsoi henkilöllisyystodistuksen. Henkilötietojen tarkastamisesta koulutuksen järjestäjä SecOne Oy oli ilmoittautumisen yhteydessä informoinut osallistujia.

Koulutus jatkui ensimmäisellä oppitunnilla, jossa käytiin läpi toiminta onnettomuustilanteessa. PowerPoint-materiaalissa oli esimerkkinä liikenneonnettomuus. Samalla mietittiin, millaisia tyyppivammoja erilaiset liikenneonnettomuudet voivat aiheuttaa sekä mietittiin, mitä muita riskitekijöitä voi liikenneonnettomuuksissa olla kuten esimerkiksi vaaralliset aineet. Teoriamateriaali käytiin läpi, joka sisälsi oikean toimintajärjestyksen ja niiden mukaiset oikeat toiminnot. Kouluttajana kyselin oppitunnin aikana koulutettavilta löytyykö heiltä omakohtaisia esimerkkejä asioista. Seitsemän henkilöä oli joutunut soittamaan hätäkeskukseen liikenneonnettomuuden tai sairaskohtauksen takia. Osa uskalsi jopa kertoa, millaisia tilanteita nämä olivat olleet. Oppituntia seurasi ehkä päivän kannalta tärkein hetki eli aamukahvi, jonka koulutuksen järjestäjä SecOne Oy oli huolehtinut.

Koulutuspäivä jatkui oppijaksoin, jotka sisälsivät yhden tai useamman oppitunnin. Seuraavan oppitunnin aiheena oli hätäensiapu. Tunnin aluksi mietittiin, kuinka autettava tulisi kohdata oma turvallisuus huomioiden sekä muistuteltiin jokaisen oikeudesta saada apua ja jokaisen velvollisuuden auttaa hädässä olijaa. Autettavia voi tulla vastaan hyvin erilaisissa tilanteissa, apua voi tarvita omaiset, sukulaiset, ystävät, tuttavat tai tuikituntemattomat. Kouluttaja kyseli kokemuksia koulutettavilta ja saiakin hyviä vastauksia, jotka kirvoittivat hyvää keskustelua koulutettavien kesken. Niissä pohdittiin, miten voisi auttaa savuavassa autossa olijaa tai ojan pohjalla makaavaa verissäpäin olevaa tuntematonta henkilöä. Kouluttajana koin tärkeäksi tällaiset keskustelut, jotka syntyvät spontaanisti ja aiheuttivat erilaisia mielipiteitä koulutettavien kesken. Mielestäni nämä olivat tärkeintä antia koulutuksessa, kun koulutettavilta tuli omia kommentteja sekä kysymyksiä aiheeseen liittyen. Oppijaksoon liitettiin myös käytännön harjoitteita, kuten ei-hereillä olevan henkilön tutkiminen, herättely, lisäävun hälyttäminen, hengityksen tarkastaminen ja kylkiasentoon kääntäminen. Käytännön harjoitteet toteutettiin yhdessä ryhmässä lattialla siten, että jokainen oli vuorollaan autettavana ja auttajana. Harjoiteltiin ei-hereillä olevan kääntämistä kylkiasentoon selällään ollessa, vatsaltaan ja tuolista siirtäen. Nämä olivat tärkeitä harjoitteita, joissa käytännössä opittiin koskettamaan vierasta ihmistä lähietäisyydeltä kuten hengityksen tarkastaminen poskella tunnustellen ja seuraamalla rintakehän liikkeitä. Tämä herättikin keskustelua taas mukavasti sekä humoristisia tilanteita, jotka kevensivät tunnelmaa mukavasti. Käytännön harjoitteissa tuli paljon toistoa, joten oli selkeästi havaittavissa oppimisen tuottaneen tulosta. Koulutus eteni loogisesti oppijaksoittain ensin teoriaa käyden, jota seurasi käytännön harjoitteet. Aikuisen peruselvytykseen käytettiin aikaa muita aiheita enemmän koska se si-

sälsi uutta asiaa eli painelu-puhalluselvytykseen liitettävän defibrillaation eli sydämen sähköisen rytminsiirron. Hopun, Virkkusen, Yli-Hankalan ja Kämäräisen (2013) artikkelissa kerrotaan varhaisen defibrillaation mahdollistavan moninkertaistaa kammiovärinäpotilaiden selviytymisen. Koulutettavista kukaan ei ollut asiaa harjoitellut ennen tätä koulutusta.

Koulutuksen harjoitusmateriaalina oli käytössä Prestan elvytysnuket, jotka on rakennettu vastaamaan aikuista ihmistä ominaisuuksiltaan esimerkiksi rintakehän jäykkyys on oikean tuntuinen (NordicSimulators 2016). Defibrillaattorit olivat SPR:n harjoituslaitteita, jotka kytkettiin elvytysnukkeen liimattavilla elektrodeilla. Muita harjoitusvälineitä olivat tavalliset sideharsorullat verenvuodon tyhdyttämisharjoitteissa.

Jouduin huolehtimaan ajankäytöstä tarkkaan, koska koulutuspäivä sisälsi paljon asiaa ja koulutuspäivän kulkua ohjasi kurssirunko ja ohje ammattipätevyyskoulutusten pidosta 45 minuuttia kestävin oppitunnein. Osalla oppijaksojen oppitunneista tuli vähän kiire, mutta kaikki aiheet saatiin käytyä läpi. Tähän asiaan tulen tulevaisuudessa kiinnittämään enemmän huomiota, jotta koulutus sujuisi vieläkin paremmin. Omasta mielestäni sain oppijaksojen aiheet käytyä läpi, kuten olin suunnitellut ja koin koulutettavien oppineen tunnilla, jota kyselin koulutuksen edetessä. Harvoin tietysti saa sellaista vastausta että "enpä oppinut mitään". Yleisin vastaus on, että "hyvin on opittu" tai sitten tulee täysi hiljaisuus.

Haasteita koulutuksessa oli, kun koulutettavien joukko koostui erilaisista ihmisistä. Toiset olivat luonnostaan kiinnostuneita ensiavusta ja sen merkityksestä sekä heidän työssään että jokapäiväisessä elämässä. Toiset taas koulutettavista tuntuivat olevan koulutuksessa pakosta, kun "taas tuo kortti vanhenee tai työnantaja käski tulla". Sellaiset henkilöt toimivat itselleni motivaattorina, että saan heidätkin temmattua mukaan osallistumaan. Käytännön harjoitteisiin osallistuivat kaikki. Helpoksi koin sen, että olen pitänyt useita samanlaisia kursseja aiemmin. Haasteena koin sen, että jokainen koulutustilaisuus on täysin erilainen, jossa koulutettavia ei tunne etukäteen niinkuin tämäkin koulutus.

8.4 Ensiapukoulutuksen laadun arviointi

Koulutukseen laaditulla kyselylomakkeella kysyttiin taustatietoina ikä, työkokemus ja aiempi ensiapukoulutus. Kyselylomakkeella kysyttiin suljetuilla kysymyksillä arviota teoria- ja käytännönopetuksesta rastittamalla parhaiten kuvaava vaihtoehto, joita olivat erittäin hyvä, hyvä, tyydyttävä tai huono/vaatii paljon kehittämistä. Arviointikohteina olivat teoriamateriaali (PowerPoint-diat), teoria/luento-opetus, käytännön opetus ja kouluttajan (opetus) taidot. Lisäksi kyselylomakkeen lopussa oli neljä avointa kysymystä, joilla selvitettiin koulutuksen sisällön sopivuus oman työn kannalta, koulutuksen vahvuudet, koulutuksen heikkoudet ja mistä ensiapuun liittyvästä aiheesta toivoisit lisää koulutusta.

Koulutuksen laatu piti käsitteellistä, jotta sille kyettiin määrittämään konkreettinen mittari eli kyselylomake. Toisin sanoen tutkittava kohde tuli operationalisoida. Koulutuksen laatu oli tässä opinnäytetyössä tärkein asia, kun aloin suunnitella mittaria. Teoriaosuutta kirjoittaessa aukesivat omat silmät erilaiseen maailmaan laatua käsitellessä ja miettiessä mittarin sisältöä, kuinka siitä saisi tähän tilaisuuteen riittävän validin. Lähtökohta oli mittaria laadittaessa, että se on riittävän helppo täyttää ja samalla siitä saisi riittävän laajan koulutuksen laadunarviointiin.

Opetuksen laadun mittariksi valikoitui siis kyselylomake. Tämä siksi, koska opinnäytetyön tekemisen yksi osa-alue oli laadun arviointi. Mittarin määrittäminen alkoi siitä, että ensin mietin asiaa, jota mitattiin eli koulutuksen laatua koulutettavien kokemana. Mittarin validiteetilla tarkoitetaan sen pätevyyttä, toisin sanoen hyvyyttä mitata asiaansa riittävän kattavasti ja tehokkaasti. Pysin rakentamaan siihen yksinkertaisia, suljettuja kysymyksiä: ikä, työkokemus vuosina tai oletko käynyt aikaisemmin ensiapukoulutuksessa. Vastausvaihtoehdot olivat: kyllä (milloin) tai en koskaan. Koulutuksen laadun arviointiosioon tuli arviointikohteiksi teoriamateriaali, teoria/luento-opetus, käytännön opetus sekä kouluttajan (opetus) taidot. Vastausvaihtoehdot olivat: erittäin hyvä, hyvä, tyydyttävä tai huono/vaatii paljon kehittämistä. Nämä olivat mielestäni riittävät asiat tämän koulutuksen laadun selvittämiseen. Lisäksi oli neljä avointa kysymystä, joissa kysyttiin koulutuksen sisältöä oman työn kannalta, koulutuksen vahvuudet, koulutuksen heikkoudet ja mistä ensiapuun liittyvistä aiheista olisit toivonut lisää koulutusta. Rastitettavat kysymykset olivat tarkoitettu puhtaasti koulutuksen laadun arviointiin ja muilla kysymyksillä selvitettiin kehittämissuhteita tuleviin koulutuksiin. Kyselylomake mahtui yhdelle A4-tulosteelle, joka oli mielestäni sopivankokoinen ja aikaa meni täyttäessä noin 5-10 minuuttia. Lisäksi kyselylomakkeiden tulokset olivat helppo lukea yhdeltä yksipuoliselta lomakkeelta ja koota yhteen.

Kyselylomakkeiden vastaukset kävin läpi huolella lukien ja muistiinpanoja tehden. Koulutukseen osallistuneiden ikä vaihteli 22 - 58 vuoden välillä, joten työkokemusta oli kertynyt vuodesta aina 35 vuoteen asti. Kaikki osallistujat olivat olleet aikaisemmin ensiapukoulutuksessa, joten heillä oli jotain käsitystä siitä mitä koulutus piti sisällään. Jaoin kyselylomakkeen tulokset kolmeen osaan, taustatiedot jaottelin iän osalta alle 30 vuotta, 31-49 vuotta ja yli 50 vuotta. Samalla tavoin jaoin myös työkokemuksen alle 10 vuotta, 11-29 vuotta ja yli 30 vuotta. Näitä tuloksia vertailin laadunarviointikohteisiin.

Tuloksista kävi ilmi, että viisi alle 30-vuotiaasta osallistujaa, joilla oli työkokemusta alle 10 vuotta, pitivät koulutusta kaikki erittäin hyvänä kaikissa arviointikohteissa. Mielestäni tämä johtui siitä, että he eivät ole käyneet vielä kuin korkeintaan kahdessa aikaisemmassa ensiapukoulutuksessa. Usein käy niin, että riittävän usein kun käy samantyyppisessä koulutuksessa, on aina vaikeampi motivoitua samaan asiaan, vaikka se erittäin tärkeä onkin. Kurssit ovat kuitenkin rungoltaan aina sama, sisältö vaihtelee kouluttajan mukaan, koska jokainen kouluttaja laatii oman koulutusmateriaalin sekä jokainen kouluttaja on oma persoona.

Kolme vastaajaa koki teoria- ja käytännön opetuksen sekä kouluttajan taidot erittäin hyviksi. Yksi vastaaja arvioi vastaavat asiat hyviksi. Heillä oli työkokemusta 11 - 30 vuotta iän vaihdella 32 -

49 vuoden välillä. Kaikkien mielestä teoriamateriaali oli hyvä. Tässä mielestäni tulee jo selkeästi esille, että osa oli kokeneita koulutettavia ja heistä osalla oli käytynä useita aikaisempia ensiapukursseja. Toisaalta koulutettavien vaatimukset ja odotukset vaan kasvavat opetusta kohtaan, vaaditaan paljon esimerkkivideoita, kysytään kuorma-autosimulaattoreista, yms. Ensiapu on suurelta osin kuitenkin melko pysyvää asiaa, joka ei muutu.

Kolme henkilöä, joiden työkokemus oli yli 30 vuotta ja ikävuosien ollessa 51, 54 ja 57 vuotta, kaksi arvioi teoriamateriaalin sekä teoriaopetuksen hyväksi ja yksi samat erittäin hyväksi. Kaikki arvioivat käytännön opetuksen ja kouluttajan taidot erittäin hyväksi. Tässä on havaittavissa kuinka käytännön opetus on ensiapukoulutuksessa tehokkaampaa, jolloin asiat jäivät paremmin mieleen. Tämä kävi ilmi myös keskusteluissa päivän mittaan.

Avoimissa kysymyksissä nousi esille useiden osalta, että sisältö oli oman työn kannalta sopivaa. Tosin suurin osa oli myös sitä mieltä, ettei pelkästään työhön vaan jokapäiväiseen elämään tarpeellisia tietoja sekä taitoja. Koulutuksen vahvuusiksi nousi käytännön harjoitteet sekä kouluttaja. Tosielämän esimerkit mainittiin myös kyselylomakkeella vahvuutena. Siteeraus kyselylomakkeelta "hyvä kokonaisuus, ammattitaitoinen kouluttaja ja selkeä rytmitys päivään". Parannusehdotuksina nousi esille useammassa kyselylomakkeessa kouluttajaresurssit eli toivottiin esim. elvytysharjoitteissa toista kouluttajaa. Ymmärrystä asiaan tuli kouluttajan kertoessa SPR:n suositukset yksi kouluttaja 15 koulutettavaa kohden (SPR 2014a). Tämä on myös kustannuskysymys koulutuksen järjestäjälle, koska kyse on maksullisesta palvelusta. Koska kohderyhmä oli ammattiautoilijoita, ei tullut yllätyksenä viimeiseen kyselylomakkeen kohtaan liittyvässä kysymyksessä, että kaivattiin vielä enemmän painotusta raskaan liikenteen onnettomuuksiin. Osa kysyi, olisiko mahdollista käyttää kuorma-autoa käytännön harjoitteissa esimerkiksi potilaan tutkimisen yhteydessä. Toki on mahdollista, jos koulutettavista joku antaa kalustoa lainaan korvauksetta.

Ensimmäistä kertaa laadin koulutukseen mittarin eli kyselylomakkeen. Kysely tarkoittaa toimenpidettä, jolla kartoitetaan mielipidettä aiheena olevasta asiasta eli ensiapukoulutuksen laadusta ja kehittämis ehdotuksista. Tämä herätti ensin epäilyksiä, mutta ne hälvenivät kyselylomaketta laatiessa. Henkilökohtaiset resurssini olivat niin tiukat ettei ollut mahdollista laatia tarkempaa lomaketta. Kun suunnittelin mittaria teoriaosuudesta nousi esille neljä tärkeää kysymystä: mitä, mistä, millä ja miten mitataan. Mielestäni sain kuitenkin tehtyä melko validin mittarin eli sain selkeitä vastauksia koulutuksen laatuun. Rakentamani mittari siis mittasi sitä, mitä hainkin tässä opinnäytetyössä riittävän kattavasti ja tehokkaasti. Vastausprosentti oli 100 eli kaikki vastasivat. Kyselylomaketta olisi voinut parantaa paljonkin tarkentamalla ja yksilöimällä tarkemmin asioita esim. oppijaksokohtaisesti jaettuina sekä teoria että käytännön opetukseen. Tarkemmat ja tarkemmin yksilöidyt kysymykset olisivat varmasti nostaneet tulosten luotettavuutta. Tulosten analysointi oli aika karkasti jaoteltu kolmeen ryhmään, jos olisi ollut resursseja enemmän, olisin pystynyt analysoimaan vastauksia vielä paljon tarkemmin ja tekemään esim. Excel-ohjelmalla kaavioita sekä kuvioita. Nämä olisi parantaneet opinnäytetyön ulkoasuakin mukavasti sekä tulokset olisivat tulleet paremmin esille.

9 POHDINTA

Pohdinnassa mietin toiminnallisen opinnäytetyön tekemistä ja sen aihetta eettisestä näkökulmasta. Lisäksi käyn läpi opinnäytetyön merkitystä, omaa ammatillista kasvua ja mietin jatkokehityksiä.

9.1 Toiminnallisen opinnäytetyön- ja aiheen arviointi

Opiskeluaikana jo suunnittelin tulevan opinnäytetyön olevan toiminnallinen. Tämä siksi, koska koin saavani siitä paremman tuotoksen aikaan sillä, että aihe on riittävän mielenkiintoinen. Lisäksi koin saavani jotain konkreettisempaa, kun järjestän ensiapukoulutuksen kuin tekisin tutkimuksen, tutkimusten arvoa ja tärkeyttä mitenkään vähättelemättä. Kuten Vilkka ja Airaksinen (2003) toteaa, että toiminnallisessa opinnäytetyössä tavoitellaan käytännön toiminnan järjestämistä ammatillisessa kentässä esimerkiksi tapahtuman järjestäminen, johon yhdistyy raportointi tutkimusviestinnän keinoilla. En ole koskaan ollut kirjallisten töiden ystävä, joten tutkimustyö ei ollut vaihtoehtona ollenkaan. Otin kuitenkin haasteena itselleni vastaan kirjallisen raportin tekemisen toiminnallisesta opinnäytetyöstä.

Kun viime syksynä palauduin jälleen opiskelijaksi, oli kirkkaana mielessä toiminnallisen opinnäytetyön tekeminen aiheena ensiapukoulutus ja kohderyhmäksi olin jo ajatellut ammattiautoilijoita. Aihekuvausvaiheessa päätettiin lisätä opinnäytetyöhön laadun arviointia, jolloin se vastaa paremmin ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyötä. Tämä vähän kauhistutti itseäni, mutta lähdemateriaaliin tutustuessani ja aihetta tarkemmin ajatellessa, huomasin aiheen tulevan vielä mielenkiintoisemmaksi. Jatkaessani opintojani olin jo valmistautunut siihen, että tulee olemaan hyvin hektistä aikaa viimeinen lukukausi opinto-oikeuteni päättyessä kesäkuun lopussa. Kaikki opinnot piti saada kasaan, että saisin ammattikorkeakoulututkinnon ja ensihoitajan pätevyyden. Opintoja suorittaessa huomasin niiden etenevän hyvin ja aikataulussaan, joten siitä tuli luottavainen mieli myös opinnäytetyön tekemiseen. Ja niinhän siinä kävikin, että myös opinnäytetyö eteni aikataulussaan ja suunnitelman mukaan. Tosin takaraivossa on ollut mielessä koko ajan opinto-oikeuden loppuminen, joka kääntyi nopeasti motivaation puolelle. Viimeistellessä tätä opinnäytetyötä, olen jopa oppinut iloitsemaan sen tekemisestä ja kirjoittamisesta.

Olen työskennellyt ensihoidossa kohta 16 vuotta, jonka kautta olen oppinut ymmärtämään ensiavun tärkeyden ja sen merkityksen ihmisten selviytymiseen. Kaikissa ensiapukoulutuksissa olen yrittänyt korostaa tätä asiaa kuten tämän opinnäytetyön koulutustilaisuudessa. Ensiapu on niin tärkeä asia, että sen pitäisi kehittyä jokaiselle kansalaistaidoksi, joiden harjoittelu aloitetaan jo kouluikäisenä.

Ensiavun merkitystä voi miettiä esimerkiksi yhteiskunnallisesta näkökulmasta. Jokaisella on velvollisuus auttaa hädässä olijaa ja jokaisella on myös oikeus saada apua. Maallikkoensiapu on tärkein lenkki auttamisketjussa, maallikko osaa tunnistaa avun tarvitsijan ja hälyttää apua sekä auttaa kykynsä mukaan. Esimerkiksi sydänpysähdyspotilas voi selviytyä ilman vakavaa jälkioireistoa, jos vie-

ressä on toinen maallikko, joka tunnistaa sydänpysähdyksen sekä osaa aloittaa peruselvytyksen. Sama pätee myös vaikkapa aivoverenkiertohäiriöstä kärsivään henkilöön, vieressä on henkilö joka tunnistaa tilanteen ja hälyttää apua heti tietäen, että nopea avun hälyttäminen on tilanteessa tärkein asia. Jos sairaalassa todetaan aivoinfarkti, joka saadaan liuotushoidolla hoidettua heti, on potilaalla hyvät mahdollisuudet toipua ennalleen. Aivoinfarktiin voi sairastua myös nuoret henkilöt. Itse ensihoidossa työskentelevänä olen tavannut alle 40 vuotiaita aivoinfarktiin sairastuneista. Jos tällaiset henkilöt saavat hyvää maallikkoensiapua ja toipuvat ennalleen ja työkykyiseksi sekä saavat säilyttää normaalin elämänlaadun, puhumattakaan kalliista hoitokustannuksista, asiassa on vain hyviä puolia. Aivoliiton mukaan (2013) nykypäivänä aivoverenkiertohäiriöiden hoitokustannukset ovat n. 1,1 miljardia euroa vuositasolla Suomessa.

9.2 Opinnäytetyön eettisyyden arviointi

Etiikan merkitys on kuvata ja perustella hyviä ja oikeita tapoja elää ja toimia maailmassa, joka jaetaan muiden ihmisten kanssa. Etiikka koostuu ihmisen erilaisista arvoista, ihanteista ja periaatteista, jotka koskevat hyvää ja pahaa, oikeaa ja väärää. Etiikka auttaa ihmisiä tekemään valintoja, ohjaamaan ja arvioimaan sekä omaa että toisten toimintaa. Lisäksi etiikka tutkii oman toimintansa perusteita. Terveydenhuollon ammattiryhmien eettiset ohjeistot perustuvat yhteisiin arvoihin, joita ovat ihmisarvon ja itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen, ihmiselämän suojelu sekä terveyden edistäminen. (Etene 2001)

Eettisten ohjeiden mukaan sairaanhoitajan tehtävänä on väestön terveyden edistäminen ja ylläpitäminen, sairauksien ehkäiseminen sekä kärsimyksen lievittäminen. Tavoitteena on, että eettiset ohjeet tukevat esimerkiksi ensihoitajan eettistä päätöksentekoa päivittäisessä työssä (Sairaanhoitajaliitto 2014).

Opinnäytetyön eettisyys on mielestäni hyvällä tasolla, koska opettaja on erittäin motivoitunut opettamaan ensiapua, jota ohjaa SPR:n tarkat ohjeet. Opettajalla on kahdeksan vuoden kokemus opettamisesta sekä 15 vuoden kokemus sairaalan ulkopuolisesta ensihoidosta. Lisäksi eettisyyttä lisää koulutuksen maksullisuus, jolloin pitäjä joutuu suunnittelemaan koulutuksen etukäteen tarkasti kohderyhmää ajatellen. Koulutuspäivästä kerättiin kyselylomake, jossa selvitettiin mm. opetuksen ja sisällön laatu. Osaksi omistamani yrityksen strategiaan kuuluu laadukkaiden koulutuspalveluiden tarjoaminen.

Tutkimustyön tekemiseen kuuluu rehellisyys joten tekstin lainaaminen ilman lupaa on kiellettyä. Lainaukset ja lähdemerkinnät tulee tehdä tarkasti sekä työn raportointi tulee olla tarkkaa ja luotettavaa (Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara 2014, 24-26).

Opinnäytetyön luotettavuus peilautuu lähdekriittiseen ja ajatasalla olevaan lähdekirjallisuuteen. Ensiapu on jatkuvasti kehittyvä ala, ja alan tieto päivittyy säännöllisesti. Kouluttajan vastuulla on ajan-

tasaisen tiedon jakaminen. Tietolähteen auktoriteettia on mahdollista arvioida julkaisujen lähdeviitteiden ja lähdeluetteloiden perusteella. Jos tekijän nimi esiintyy niissä usein, hänellä on todennäköisesti auktoriteettia ja alallaan tunnettu. Lähteiden laatu ei ole yhdentekevä asia; mahdollisuuksien mukaan pitäisi aina suosia alkuperäisiä julkaisuja eli ensisijaisia lähteitä. Toissijaiset lähteet merkitsevät aina ensisijaisen tietolähteen tulkintaa, jossa on aina tiedon muuttumisen mahdollisuus. (Vilka ja Airaksinen 2003, 72-73)

9.3 Opinnäytetyön merkitys

Tämä opinnäytetyö antaa työn tilaajan asiakkaille päivitettyjä valmiuksia kohdata onnettomuuteen joutuneita ihmisiä ja auttaa heitä oikeilla ensiaputoimilla kuten hengitystien avaaminen. Oikein tehdyt ensiaputoimet voivat olla jopa henkeä pelastavia toimenpiteitä, jos auttaja osaa toimia oikein ja oikeilla tavoilla. Koulutuksen kautta osallistujat saavat myös rohkeutta mennä auttamaan avun tarvitsijaa.

Koulutuksessa kyselylomakkeella kerättävä tieto, joka analysoidaan, antaa minulle kouluttajana uutta tietoa opetuksesta laadusta. Laadukas opetus takaa koulutettaville hyvän teoriapohjan, mahdollisuuden soveltaa osissa teorian tiedon käytäntöön ja lopulta useiden toistojen kautta saavuttaa lähes autonomisen vaiheen eli taidot kehittyvät.

9.4 Ammatillinen kasvaminen

Koko opiskeluaikani olen pelolla miettinyt opinnäytetyön tekemistä. Olin koulusta pois välillä pidemmän aikaa kunnes viime syksynä hain opiskelijaksi takaisin. Opinnäytetyön aihe oli ollut selvänä jo pidemmän aikaa. Opinnäytetyön aihekuvausvaiheessa alkoi tuntua, että onkohan edes mahdollista saada tällaista työtä tehtyä. Ainoa vaihtoehto työssäkävänä ja perheellisenä oli tehdä työ yksin, koska ryhmässä tehden aikataulut olisivat muodostuneet esteeksi. Aihekuvauksessa liitettiin aiheeseen koulutuksen laatu, jotta työstä tulisi ammattikorkeakoulututkintoa vastaava. Aihekuvauksen tein nopeasti ja valoa alkoikin näkyä tunnelin päässä. Tuli tunne, että osaankin hakea kirjallista tietoa ja tutkimuksia ja raportoida ne kirjallisten ohjeiden mukaan tuotokseen. Sama ilmiö tuli esille työsuunnitelmavaiheessa, jossa etsin lähdemateriaalia teoriapohjaksi. Kun omaa työsuunnitelmaa luki oikein ajatuksen kanssa, se alkoi ohjamaan lopullisen työn kirjoittamista. Tämä koko opinnäytetyöprosessi on ollut omalta kohdalta erittäin opettavainen. Olen kehittynyt monessa asiassa kuten tiedon hankkimisessa ja raporttimuotoon saattamisessa sekä kirjallisen tuotoksen tekemisessä, joita varmasti tulen työelämässä tarvitsemaan.

Paha luonteenpiirteeni on ollut asioiden jättäminen viimehetkeen kuten tämä opinnäytetyökin. Olen joutunut nöyrytymään nyt moneen kertaan ettei asiat mene niin kuin itse ajattelee. Olen opetellutkin

ottamaan ohjeita vastaan ja tekemään juuri niiden mukaan. Tällöin asiat sujuvat huomattavasti paremmin kuin joka asiasta riidellen. Tässä olen kehittynyt myös paljon, että osaa katsoa asioita monesta suunnasta. Yhteistyötaitoja vaaditaan paljon myös työelämässä, joten siltäkin kannalta tämä opinnäytetyöprosessi on ollut todella opettavainen. Omasta mielestäni olen pysynyt laatimassani aikataulussa kohtuudella. Yhteisten aikataulujen sovittaminen ja kaikkien ohjeiden noudattaminen tahdotu unohduttaa välillä, mutta palautteen kautta olen pystynyt sitäkin parantamaan. Tällainen on ammatillisista kehittymistä parhaillaan, jota tulevaisuudessa aion soveltaa myös työelämään.

Ensihoitaja on akuuttihoiton ammattilainen varsinkin sairaalan ulkopuolisessa ensihoidossa. Ensihoitajan ammattiin kuuluu olennaisena osana myös kouluttaminen. Koen olevani myös jo kohtuullisen varma kouluttaja ainakin ensiavun kouluttamisessa. Haasteita kouluttajana on kohderyhmän huomiointi ja yksilöiden huomiointi. Jokaiseen koulutusryhmään osuu äänekkäitä ja vähemmän äänekkäitä henkilöitä. Tavoite kuitenkin tulee olla siinä, että kaikki saavat samanlaiset opit. Myös käytännön harjoitteet ovat tietynlainen kulmakivi ensiapukoulutuksessa, toiset eivät haluaisi millään osallistua. Kuinka saada kaikki osallistumaan vielä miehekkäällä tavalla ilman osallistavaa pakkoa, on haaste jokaisessa koulutuksessa. Koulutettavia ei tunne persoonana, joten kouluttajan tärkeä ominaisuus osata arvioida erilaisia ihmistyyppisiä.

9.5 Jatkokehitysaiheet

Koulutuksen runkona toimi valmis ensiapukurssi, johon jokainen kouluttaja on laatinut oman koulutusmateriaalin. Koulutusmateriaalin kehittämässä löytyy aina lisää työtä, kuinka parantaa sitä koulutuksen kohderyhmää ajatellen. Kohderyhmän huomiointi on tärkeää, jolla saadaan varmasti parannettua oppimisen laatua.

Laadunarviointiin saa tulevaisuudessa kiinnitettyä huomiota huomattavasti enemmän kuin tässä työssä. Tällaisesta aiheesta saa tehtyä vaikka varsinaisen tutkimuksen, jonka aiheena toimisi opetuksen laatu. Samaan aiheeseen kannattaisi liittää vielä sellainen käsite kuin koulutuksen vaikuttavuus. Se on vähän tutkittu aihe, joka antaisi hyvin tärkeitä vastauksia kysymyksiin miten ja miksi kouluttaa. Se olisi uusi näkökulma, joka antaa tärkeitä vastauksia kuinka koulutus on hyödyttänyt konkreettisella mittarilla esimerkiksi kyselylomakkeella mitatessa.

LÄHTEET

AUTOLIITTO 2013. Autoilijoiden ensiaputaidot Euroopassa tutkittu: moni haluaa auttaa, harva tietää miten [Viitattu 2016-03-02.] Saatavissa:

<http://www.autoliitto.fi/autoliitto/viestinta/lehdistotiedotteet/autoilijoiden-ensiaputaidote-eur/>

AIVOLIITTO 2013. Aivoverenkiertohäiriöt (AVH) lukuina. [Viitattu 2016-05-13.] Saatavissa:

http://www.aivoliitto.fi/files/1091/avh_lukuina2013_web.pdf

ETENE 2001. Terveystieteiden yhteinen arvopohja, yhteiset tavoitteet ja periaatteet. Etene-

julkaisuja 1. [Viitattu 2016-05-18.] Saatavissa: <http://etene.fi/documents/1429646/1559098/ETENE-julkaisuja>

EUROOPAN PARLAMENTTI JA NEUVOSTO. Direktiivi 2003/59/EY. [Viitattu 2016-03-23.] Saatavissa:

<http://eur-lex.europa.eu/32003L0059>

HEINONEN, K. ja HARVE, H. 2012. Maallikon suorittama defibrillaatio: sydänpysähdyspotilas ei tarvinnut tehohoitoa. Suomen lääkärilehti 67 (11), 883-885.

HILTUNEN, P., SILFVAST, T., RUTANEN, J., VAAHERSALO, J. ja KUROLA, J. 2016. Regional variation and outcome of out-of-hospital cardiac arrest (ohca) in Finland – the Finnresusci study. [Viitattu 2016-04-22.] Saatavissa: <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3577470/>

HIRSJÄRVI, S. 1982. Kasvatustieteen käsitteistö. Otava.

HIRSJÄRVI, S., REMES, P. ja SAJAVAARA, P. 2014. Tutki ja kirjoita. 19. painos. Porvoo: Tammi.

HOPPU, S., VIRKKUNEN, I., YLI-HANKALA, A. ja KÄMÄRÄINEN, A. 2013. Elvytetyn potilaan ennusteen parantaminen. Duodecim 129 (7), 677-679.

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO. 2010. Opetuksen laatu. [Viitattu 2016-03-22.] Saatavissa:

<https://koppa.jyu.fi/avoimet/mit/virtuaaliset-oppimisympaeristoet/verkko-opetuksen-laatu/opetuksen-laatu>

KUISMA, M., HOLMSTRÖM, P. ja PORTHAN, K. (toim.) 2008. Ensihoito. Jyväskylä: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

KORTE, H. ja MYLLYRINNE, K. 2012. Ensiapu. Espoo: Wellprint.

LAKI KUORMA-JA LINJA-AUTOKULJETTAJIEN AMMATTIPÄTEVYYDESTÄ. 432007/273. Finlex. Lainsäädäntö. [Viitattu 2016-03-08.] Saatavissa: www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070273

LEHTINEN, E. ja KUUSINEN, J. 2001. Kasvatuspsykologia. Helsinki: WSOY.

LIIKENNETURVA 2016. Tilastokatsaus. [viitattu 2016-03-15.] Saatavissa:

https://www.liikenneturva.fi/sites/default/files/materiaalit/Tutkittua/Tilastot/tilastokatsaukset/tilastokatsaus_raskas_liikenne.pdf

NORDIC SIMULATORS 2016. Prestan elvytyssimulaattori. [Viitattu 2016-05-13.] Saatavissa:

<http://www.nordicsimulators.fi/prestan/prestan.html>

OPETUSMINISTERIÖ 2009. Perusopetuksen laatukriteerit. Opetusministeriön julkaisuja 2009:19

OKSANEN, R. 2003. Laadun määrittely perusopetusta koskevassa kunnallisessa päätöksen teossa.

Akateeminen väitöskirja. Joensuun yliopisto, Kasvatustieteellisiä julkaisuja, N:o 88

PELASTUSLAKI. 2011/379. Finlex. Lainsäädäntö. [Viitattu 2016-03-08.] Saatavissa:

www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110379

SAIRAANHOITAJALIITTO 2014. Sairaanhoidajan eettiset ohjeet. [Viitattu 2016-05-18.] Saatavissa:

<https://sairaanhoitajat.fi/jasenpalvelut/ammattillinen-kehittyminen/sairaanhoitajan-eettiset-ohjeet/>

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN ASETUS ENSIHOITOPALVELUISTA. 2011/340. Finlex. Lainsäädäntö. [Viitattu 2016-05-18.] Saatavissa:

<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2011/20110340>

SPR 2016a. Ensiavun ja terveystiedon kouluttajan peruskoulutus. [viitattu 2016-03-06.] Saatavissa:

<https://www.punainenristi.fi/opi-ensiapua/kouluttajille/ensivun-ja-terveystiedon-kouluttajan-peruskoulutus>

SPR 2016b. Toiminta tapahtumapaikalla. [viitattu 2016-03-04.] Saatavissa:

<https://www.punainenristi.fi/ensiapuohjeet/toiminta-tapahtumapaikalla>

SPR 2014a. Ammattikuljettajan jatkokoulutusohjelma kuorma-autokuljettaja: ensiapu. [Viitattu

2016-05-13.] [Viitattu 2016-03-05.] Saatavissa:

https://www.punainenristi.fi/sites/frc2011.mearra.com/files/tiedostolataukset/6_2014_2_ensiapukurssi_kuormaautonkuljettajille.pdf

SPR 2014b. Ohjeet ensiapukurssien ja ammattipätevyyskurssien nimikkeiden käytöstä. [Viitattu

2016-03-05.] Saatavissa:

https://www.punainenristi.fi/sites/frc2011.mearra.com/files/tiedostolataukset/18082014_ohjeet_ensiapukurssien_ja_ammattipatevyyskurssien_nimikkeiden_kaytosta.pdf

TIELIIKENNELAKI. 1981/267. Finlex. Lainsäädäntö. [Viitattu 2016-03-08.] Saatavissa:

www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1981/19810267

TRAFI 2015a. Kuorma- ja linja-autokuljettajien ammattipätevyys. [Viitattu 2016-03-07.] Saatavissa:

http://www.trafi.fi/tieliikenne/ammattiliikenne/kuorma-_ja_linja-auton_kuljettajien_ammattipatevyys/kouluttaja

TRAFI 2015b. Kuorma- ja linja-autokuljettajien ammattipätevyys. [Viitattu 2016-04-29.] Saatavissa:

http://www.trafi.fi/tieliikenne/ammattiliikenne/kuorma-_ja_linja-auton_kuljettajien_ammattipatevyys/kuljetusyrittaja

VILEN, O. ja UUSITALO, A. 2013. Ensiapukoulutuksen vaikuttavuus Fysioniska Oy:lle. Opinnäytetyö Saimaa Ammattikorkeakoulu.

VILKKA H. ja AIRAKSINEN, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Jyväskylä: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

YHTEISKUNTATIETEELLINEN ARKISTO. 2007. Mittaaminen. Menetelmäopetuksen tietovaranto. [Viitattu 2016-04-29.]

Saatavissa: <http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/mittaaminen/mittaaminen.html>

YHTEISKUNTATIETEELLINEN ARKISTO. 2008. Mittaaminen, mittarin luotettavuus. Menetelmäopetuksen tietovaranto. [Viitattu 2016-04-29.]

Saatavissa: <http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/mittaaminen/luotettavuus.html>

LIITE 1.

Kyselylomake ensiapukoulutuksen laadun arviointiin.

Ikä: ____ Työkokemus vuosina: ____

Oletko käynyt EA-koulutuksessa ennen
tätä koulutusta: A. kyllä, milloin ____
B. en koskaan

Arvioi koulutuksen laatua alla olevien arviointikohteiden mukaan rastittamalla mielipidettäsi parhaiten kuvaava vaihtoehto

<i>Arviointikohteet</i>	<i>Erittäin hyvä</i>	<i>Hyvä</i>	<i>Tyydyttävä</i>	<i>Huono/vaatii paljon kehittämistä</i>
<i>Teoriamateriaali (powerpoint-diat)</i>				
<i>Teoria/luento- opetus</i>				
<i>Käytännön opetus</i>				
<i>Kouluttajan (opetus) taidot</i>				

Oliko koulutuksen sisältö sopiva työsi kannalta: kyllä - ei
(jos vastasit ei, kerro mitä koulutuksessa olisi pitänyt käsitellä enemmän)

Mitkä olivat koulutuksen vahvuudet? Mikä koulutuksessa oli antoisaa?

Mitkä olivat koulutuksen heikkoudet? Mitä parannuksia toivoisit?

Mistä ensiapuun liittyvistä asioista toivoisit lisää koulutusta?
